

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/44/2025
Identifikačné číslo spisu:	1717203151
Dátum vydania rozhodnutia:	25.09.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Nora Halmová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:1717203151.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne A. N., narodenej X. K. XXXX, N., T. XX, zastúpenej Občianskym združením OPOS, Trenčianska Teplá, A. Hlinku 1084/24A, IČO: 51 147 688, proti žalovanému OT kredit Slovakia, a. s., Bratislava, Mostová 2, IČO: 36 660 850, zastúpenému advokátskou kanceláriou Studio Legale, s. r. o., Bratislava, Mostová 2, IČO: 36 811 874, o určenie neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby, o určenie, že nehnuteľnosť - byt č. X v bytovom dome súpisné číslo XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v katastrálnom území N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX, nie je zaťažená záložným právom v prospech žalovanému OT kredit Slovakia, a. s., IČO: 36 660 850, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 6Csp/47/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2021 č. k. 9CoCsp/16/2020-436, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2021 č. k. 9CoCsp/16/2020-436 a rozsudok Okresného súdu Pezinok z 10. marca 2020 č. k. 6Csp/47/2017-380 zrušuje a vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

II. Uznesenie Okresného súdu Pezinok č. k. 6Csp/47/2017-543 z 11. apríla 2024 z r u š u j e.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Pezinok (ďalej len „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) uznesením z 10. marca 2020 č. k. 6Csp/47/2017-380 zastavil konanie o žalobe žalobkyne v časti, v ktorej sa (po konečnej úprave žalobného petitu) domáhala určenia (absolútnej) neplatnosti zmluvy o úvere č. 022015 z 29. mája 2015 (výrok I.); ďalej zamietol žalobu vo zvyšku (výrok II.), t. j. čo do určenia, že úver v zmluve o úvere č. 022015 je bezúročný a bezplatný, ďalej o určenie neplatnosti použitia neprijateľnej podmienky, ako aj v časti o určenie neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby a napokon o určenie, že nehnuteľnosť - byt č. 1 v bytovom dome súpisné číslo XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v katastrálnom území N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX, nie je zaťažená záložným právom v prospech žalovaného. Žalovanému ako úspešnej strane v konaní priznal súd prvej inštancie nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok III.). Napokon rozhodol aj o zrušení uznesenia Okresného súdu Pezinok zo dňa 15. mája 2017 č.

k. 6Csp/47/2017 - 132 v spojení s uznesením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 28. júna 2017 č. k. 7Co/184/2017 - 151, t. j. o zrušení uznesenia o nariadení neodkladného opatrenia, ktorým žalovanému uložil povinnosť zdržať sa výkonu záložného práva formou uskutočnenia dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti - označeného bytu č. 1 na prízemí bytového domu súp. č. XXXX v N., zapísaný na LV č. XXXX, bytový dom postavený na parcele č. XXXX/X, vchod č. XX. Podaním zo 17. novembra 2019 zobrala žalobkyňa späť žalobu v časti o určenie, že zmluva o úvere je neplatná, súd prvej inštancie v tejto časti konanie o žalobe zastavil, podľa ustanovenia § 145 ods. 2 CSP.

1.2. Žalobu žalobkyňa odôvodňovala tým, že dňa 29. mája 2015 uzatvorila ako dlžník so žalovaným ako veriteľom Zmluvu o úvere č. 022015, pričom záväzok zo zmluvy bol zabezpečený záložným právom zriadeným v prospech žalovaného na zabezpečenie pohľadávky podľa Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnosti č. V2065/2015 z 29. mája 2015, k nehnuteľnosti zapísanej na LV č. XXXX vedenom na Okresnom úrade N., katastrálny odbor, byt č. 1, súp. č. XXXX postavený na pozemku parc. č. XXXX/X zastavané plochy a nádvoría o výmere 176 m², spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a pozemku prislúchajúci k bytu o veľkosti 6844/44046. Nehnuteľnosti sú vo výlučnom vlastníctve žalobkyne. Žalobkyňa považovala zmluvu o úvere z 29. mája 2017 pod č. 022015 za zmluvu uzavretú na základe nekalých praktík, pričom do zmluvy boli včlenené neprijateľné podmienky, bola uzavretá v rozpore so smernicou Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách.

1.3. Zo Zmluvy o záložnom práve k nehnuteľnosti z 29. mája 2015 súd prvej inštancie zistil, že táto bola uzatvorená medzi záložným veriteľom OT kredit Slovakia, a. s. a záložcom A. N., narodenou X. K. XXXX. Právnym dôvodom zriadenia záložného práva podľa záložnej zmluvy je úverová zmluva uzavretá medzi záložným veriteľom a dlžníkom, na základe ktorej záložný veriteľ poskytne dlžníkovi po splnení dohodnutých podmienok na základe úverovej zmluvy úver vo výške 45 000 eur. Záložca poskytuje na zabezpečenie pohľadávky záložného veriteľa ako predmet záložného práva byt číslo 1, nachádzajúci sa na prízemí bytového domu v N. so súp. č. XXXX, postavený na parc. č. XXXX/X, vchod č. XX, na parcele č. XXXX/X, zastavané plochy a nádvoría o výmere 176 m², spoluvlastnícky podiel na spoločných častiach a zariadeniach bytového domu a pozemku prislúchajúci k bytu o veľkosti 6844/44064, evidovaný na LV č. XXXX, kat. úz. N., obec N.. Z Potvrdenia o ukončení podnikania z 9. júna 2015 súd prvej inštancie zistil, že ním Okresný úrad Pezinok, odbor živnostenského podnikania, potvrdzuje prijaté oznámenie o ukončení podnikania, ktoré podal podnikateľský subjekt A. N., IČO: XXXXXXXX. Dátum ukončenia podnikania je ku dňu 9. júna 2015.

1.4. Súd prvej inštancie svoje rozhodnutie odôvodnil právne ustanoveniami § 497, § 261 ods. 1, ods. 6 písm. d) Obchodného zákonníka a podľa § 34, § 37 ods. 1, § 38 ods. 1, ods. 2, § 38, § 52, § 53 a § 54 Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa sa po čiastočnom späťvzátí žaloby a rozšírenia žaloby domáhala: a) určenia, že úver v zmluve o úvere č. 022015 je bezúročný a bezplatný, b) určenia neplatnosti použitia neprijateľnej podmienky, c) určenia neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby, d) určenia, že nehnuteľnosť - byt č. 1 v bytovom dome súp. č. XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v kat. úz. N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX, nie je zaťažený záložným právom v prospech žalovaného OT kredit Slovakia, a. s., IČO: 36 660 850, so sídlom Mostová 2, 811 02 Bratislava. Zo Zmluvy o úvere konkrétne čl. 1.2 úverovej zmluvy bolo zrejmé, že sa jednalo o podnikateľský prevádzkový úver, pričom základnou podmienkou na poskytnutie úveru bolo vykonávanie podnikateľskej činnosti, nie iba predloženie živnostenského oprávnenia. Podmienky poskytnutia a následného splácania poskytnutého úveru boli so žalobkyňou dohodnuté individuálne a to osobným pohovorom, bolo jej dostatočne a s odbornou starostlivosťou vysvetlené, o aký úverový produkt sa jedná. Súd prvej inštancie mal preukázané, že v posudzovanej veci ide o zmluvný vzťah uzatvorený medzi dvomi podnikateľskými subjektmi. Výsluchom žalovaného na pojednávaní dňa 15. mája 2018 a výsluchom svedkov C. K. a svedka T. D. bolo preukázané, že žalobkyňa bolo zrozumiteľne vysvetlené, že žalovaný neposkytuje spotrebiteľské typy úverov, a ak by mala o takýto typ úveru záujem, musí sa obrátiť na iný subjekt ako na žalovaného. Žalobkyňa splnila podmienky pre poskytnutie podnikateľského úveru, preukázala sa statusom podnikateľa na základe predloženého podnikateľského oprávnenia a svoje majetkové pomery deklarovala osobným pohovorom,

taktiež deklarovala schopnosť splácania poskytnutého podnikateľského úveru, podpísala žiadosť o poskytnutie podnikateľského úveru. Pokiaľ ide o tvrdenie žalobkyne, že v Zmluve o úvere absentovala konečná splatnosť úveru, súd poukazoval na ustanovenie čl. 1.2 Zmluvy o úvere, kde konečná splatnosť úveru je daná jasne a zrozumiteľne dátumom 29. november 2016. Súd mal jednoznačne preukázané, že žalobkyňa uzatvárala zmluvu o úvere č. 022015 dňa 29. mája 2015 ako podnikateľka - živnostníčka, keď jej bolo dňa 28. mája 2015 vydané živnostenské oprávnenie a zo zmluvy tieto skutočnosti bez akýchkoľvek pochyb vyplývajú; súd prvej inštancie preto neposudzoval zmluvu a nároky žalobkyne podľa ustanovení § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Žalobkyňa neuzatvárala zmluvu ako spotrebiteľ, a preto v časti o určení, že úver v zmluve o úvere č. 022015 je bezúročný a bezplatný a o určení neplatnosti použitia neprijateľnej podmienky súd prvej inštancie žalobu žalobkyne zamietol.

1.5. Pokiaľ ide o určení neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby a o určení, že nehnuteľnosť - byt č. 1 v bytovom dome súp. č. XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v kat. úz. N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX, nie je zaťažená záložným právom v prospech žalovaného OT kredit Slovakia, a. s., IČO: 36 660 850, so sídlom Mostová 2, 811 02 Bratislava, súd prvej inštancie poukazoval na ustanovenia Občianskeho zákonníka § 34, § 37 § 38, a § 39 a na závery vykonaného dokazovania. Čo sa týka žalobkyňou namietanú absencia prejavu vôle, tak existencia vôle pri jej prejave sa posudzuje predovšetkým z okolností, za ktorých bol prejav vôle urobený. Náležitostami vôle sú predovšetkým jej sloboda a vážnosť, ale tiež absencia omylu a tiesne. Pri konaní žalobkyne pri uzatváraní právnych úkonov dňa 29. mája 2015 - uzatvorenie zmluvy o úvere ako aj uzatvorenie zmluvy o záložnom práve k nehnuteľnosti, mal súd prvej inštancie z vykonaného dokazovania preukázané, že žalobkyňa konala slobodne a vážne a nebola uvedená zo strany žalovaného do omylu a tiesne. Súd preto žalobu zamietol aj v časti o určení neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby a tiež v časti o určení, že nehnuteľnosť - byt č. 1 v bytovom dome súp. č. XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v kat. úz. N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX, nie je zaťažená záložným právom v prospech žalovaného OT KREDIT Slovakia, a. s., IČO: 36 660 850, so sídlom Mostová 2, 811 02 Bratislava.

1.6. Súd prvej inštancie ďalej poukazoval na to, že uznesením Okresného súdu Pezinok zo dňa 15. mája 2017 č. k. 6Csp/47/2017 - 132 uložil žalovanému zdržať sa výkonu záložného práva na základe Zmluvy o záložnom práve k nehnuteľnosti zo dňa 29. mája 2015, a to formou uskutočnenia dobrovoľnej dražby nehnuteľnosti vo vlastníctve žalobkyne, zapísanej na LV č. XXXX, byt č. 1 na prízemí bytového domu v N. so súp. č. XXXX postavený na parcele č. XXXX/X, vchod č. XX, N., okres N., vedenom na Okresnom úrade Pezinok, odbor katastrálny, do právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 7Co/184/2017 - 151 zo dňa 28. 6. 2017 na odvolanie žalovaného uznesenie súdu prvej inštancie potvrdil. Súd prvej inštancie predmetné uznesenie o nariadení neodkladného opatrenia zrušil, a to s poukazom na § 335 CSP, podľa ktorého neodkladné opatrenie nariadené po začatí konania vo veci samej súd prvej inštancie aj bez návrhu zruší rozhodnutím, ktorým žalobu odmieta alebo zmieta alebo ktorým konanie vo veci samej zastavuje. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie podľa ust. § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP tak, že súd priznal v konaní úspešnému žalovanému nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Žalobkyňa napadla predmetný rozsudok odvolaním, vo všetkých jeho výrokoch s výnimkou výroku, ktorým bolo konanie zastavené.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“ alebo „súd druhej inštancie“) rozsudkom zo 16. septembra 2021 č. k. 9CoCsp/16/2020-436 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach a žalovanému priznal voči žalobkyňi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že, súd prvej inštancie zameral svoju pozornosť pri posudzovaní žalobkyňou vznesených nárokov na skutočnosť, či zmluva o úvere č. 022015 uzavretá dňa 29. mája 2015 medzi žalobkyňou a žalovaným, je spotrebiteľskou zmluvou a či žalobkyňa mala pri uzatváraní predmetnej úverovej zmluvy postavenie spotrebiteľky, pričom dospel k záveru, že predmetná zmluva o úvere nie je spotrebiteľskou zmluvou a žalobkyňa postavenie spotrebiteľky nemala. Odvolací súd sa s týmito závermi prvoinstančného súdu v plnom rozsahu stotožnil.

2.1. Svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že právna úprava spotrebiteľských zmlúv podľa § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka sa týka zmlúv, ktoré majú charakter adhézne (štandardnej, typovej) zmluvy. Na to, aby sa súkromnoprávna zmluva mohla považovať za spotrebiteľskú zmluvu, musí byť splnená podmienka, že zmluvnými stranami sú na jednej strane dodávateľ a na druhej strane spotrebiteľ, ktorý nemohol individuálne ovplyvniť obsah dodávateľom vopred pripraveného návrhu na uzavretie zmluvy. Spotrebiteľom na účely ust. § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka je každá nepodnikajúca fyzická osoba. Z podnikajúcich fyzických osôb sa za spotrebiteľa nepovažuje tá, ktorá pri uzatváraní a plnení zmluvy nekoná in concreto v rámci svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Z hľadiska posúdenia právneho statusu spotrebiteľa je rozhodujúci okamih uzavretia spotrebiteľskej zmluvy, ktorého účastníkom sa stala nepodnikajúca fyzická osoba ako spotrebiteľ.

2.2. K zmluve o úvere bolo pripojené Osvedčenie o živnostenskom oprávnení, vydané Okresným úradom Pezinok, odboru živnostenského podnikania pod č. OU-PK-OZP- 2015/005544-2, č. živnostenského registra XXX-XXXXX zo dňa 28. mája 2015, na ktorom je uvedené meno, priezvisko a bydlisko žalobkyne, ako aj jej obchodné meno (A. N.), miesto podnikania (T. XXXX/XX, XXX XX N.), pridelené IČO : XX XXX XXX, na vykonávanie živnosti Kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živností (veľkoobchod), s uvedením vzniku živnostenského oprávnenia dňa 28. mája 2015. V spise bolo založené Potvrdenie o ukončení podnikania žalobkyňou, vydané Okresným úradom Pezinok, odborom živnostenského podnikania, zo dňa 9. júna 2015, č. OU-PK-OZP-2015/005880-2 s dátumom ukončenia podnikania dňa 9. júna 2015. Podľa názoru odvolacieho súdu vzhľadom na produkovanie listinné dôkazy nemohli byť žiadne pochybnosti o tom, že žalobkyňa so žalovaným uzavrela zmluvu o podnikateľskom prevádzkovom úvere, ktorý nebol spotrebiteľským úverom a žalobkyňa pri jeho uzatváraní nemala postavenie spotrebiteľky. Predmetný úver bol poskytnutý žalobkyňi ako podnikateľke na podnikateľské účely. Z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že žalobkyňa pred poskytnutím predmetného podnikateľského úveru bola v ťaživej finančnej situácii, kedy jej hrozila dražba bytu, ktorý má vo výlučnom vlastníctve a v ktorom býva. Vzhľadom na zlé finančné pomery nevedela získať spotrebiteľský úver ako spotrebiteľka, na vyrovnanie nesplatených dlhov, čím by predišla hroziacej dražbe svojho bytu; preto ako spôsob riešenia tejto situácie videla možnosť zabezpečiť si potrebné finančné prostriedky prostredníctvom podnikateľského úveru, od žalovaného. Na získanie takéhoto úveru ale musela splniť žalovaným stanovené podmienky, pričom hlavnou podmienkou bolo, že musela mať status podnikateľa. Žalobkyňa sama aktívne podnikla všetky kroky, potrebné na to, aby status podnikateľa získala, a to tým, že požiadala o vydanie živnostenského oprávnenia, ktoré jej aj bolo vydané Okresným úradom Pezinok dňa 28. mája 2015, t. j. krátko pred uzatvorením úverovej zmluvy (29. mája 2015). Živnostenské oprávnenie si žalobkyňa vybavila, pretože chcela od žalovaného získať podnikateľský úver. Zmluvu o úvere si pred jej podpisom prečítala, teda bola oboznámená s jej obsahom, pričom - ako vyplýva z textu vyššie - z jednotlivých zmluvných dojednaní nemohla vzniknúť žiadna pochybnosť o tom, že predmetný úver nie je spotrebiteľský, ale podnikateľský. Obrana žalobkyne, že na oboznámenie sa s obsahom úveru nemala dostatok času, je podľa názoru súdu účelová. Žalobkyňa ešte pred uzatvorením zmluvy o úvere vedela, že sa musí preukázať statusom podnikateľa na to, aby jej mohol byť poskytnutý a z tohto dôvodu sama aktívne požiadala o vydanie živnostenského oprávnenia. V úverovej zmluve sa opakovane v zmluvných dojednaniach upravuje aké je postavenie zmluvných strán (t. j., že aj v prípade žalobkyne ako dlžníčky ide o podnikateľku), v zmluve sa opakovane predmetný úver charakterizuje ako podnikateľský a zdôrazňuje sa jeho účel (na podnikateľské účely). Aj bez podrobnejšieho štúdia jednotlivých zmluvných ustanovení si žalobkyňa musela byť dobre vedomá, že uzatvára zmluvu o podnikateľskom úvere. Tvrdenie, že žalobkyňa zmluvu uzatvárala ako spotrebiteľ, preto nemôže obstáť.

2.3. Odvolací súd poznamenal, že nemožno vylúčiť prípady, kedy môže fyzická osoba účelovo predstierať, že je podnikateľom. V tejto súvislosti poukazuje na prípad, ktorý riešil nemecký najvyšší súd, ktorý v tejto súvislosti rozhodol tak, že „ak spotrebiteľ predstiera, že je podnikateľom, napríklad preto, že inak by s ním druhá zmluvná strana neuzatvorila zmluvu, je potrebné takýto záväzok charakterizovať ako obchod a nie ako spotrebiteľskú zmluvu, pretože je potrebné chrániť dobrú vieru

dodávateľa a dobrá viera je aj všeobecným princípom zmluvného práva“ (Ro BGH z 22. 12. 2004, sp. zn. VIII ZR 91/2004). Obdobne rakúsky najvyšší súd rozhodol, že „záväzkový vzťah, ktorý vznikol medzi bankou a poľnohospodárom na základe zmluvy o úvere, ktorý slúži na úhradu dlhov dlžníka z jeho podnikateľských aktivít, sa nemení na spotrebiteľský vzťah v prípade, že tento neskôr zanechá podnikanie“ (Ro Oberster Gerichtshof zo 14. 7. 2005, 6 Ob 135/2005). V súdnej právnej veci nasvedčuje správanie žalobkyne, že sa snažila o získanie živnostenského oprávnenia len účelovo, aby vyhovelá podmienkam na poskytnutie podnikateľského úveru žalovaným. Svedčí o tom aj fakt, že žalobkyňa získané živnostenské oprávnenie po uzavretí zmluvy o úvere (a získaní úverových finančných prostriedkov) v podstate obratom zrušila (9. 6. 2015). Avšak ani prípadná účelovosť konania dlžníka v takom prípade nemôže meniť postavenie dlžníka - podnikateľa - na spotrebiteľa; takémuto konaniu nemožno zo strany súdu priznať ochranu v podobe výhodnejšieho postavenia spotrebiteľa. Hodno poznamenať, že spotrebiteľskú povahu nemá nielen konanie, ktoré uskutočňuje fyzická osoba podnikateľ (živnostník) keď už prevádzkuje obchodnú činnosť, ale spotrebiteľskú povahu by nemalo ani konanie, ktoré by fyzická osoba podnikateľ (živnostník) vykonávala za účelom obchodnej činnosti, ktorú ešte len začne (chystá sa) prevádzkovať. Žalobkyňa sa teda ani podľa názoru odvolacieho súdu nemôže dovolávať toho, že má postavenie spotrebiteľa, neboli tak splnené podmienky na posudzovanie uzatvorenej zmluvy o úvere na základe ust. § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka, ale ani podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa.

2.4. Neopodstatnená bola tiež námietka žalobkyne, že si údajne žalovaný nie dostatočne preveroval jej bonitu, pričom ona bola v čase uzatvárania predmetného úveru v predčasnom starobnom dôchodku, so starobným dôchodkom vo výške 298,10 eura mesačne (rozhodnutie o zvýšení predčasného starobného dôchodku zo dňa 12. mája 2015), a teda nemala dostatočný príjem na to, aby mohla žalovaným poskytnutý úver riadne a včas splácať. Vykonané dokazovanie preukázalo, že žalobkyňa je vlastníčkou nehnuteľného majetku; bonitu potenciálneho klienta nepreukazuje výlučne výška jeho príjmu či už zo zamestnania, podnikania, poberania sociálnych či iných dávok (v danom prípade dôchodku); bonitu možno zistiť aj šetrením, či klient nevlastní majetok inej povahy. Žalovaný v prípade žalobkyne zistil, že táto vlastní nehnuteľnosť - byt č. 1 na prízemí bytového domu v N. so súp. č. XXXX, na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v katastrálnom území N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX, ktorý majetok po ohliadke vyhodnotil ako postačujúci, vzhľadom na výšku poskytovaného úveru 45 000 eur. Tvrdenie žalobkyne, že si žalovaný nepreveril jej bonitu, tak nezodpovedá skutočnosti.

2.5. Pokiaľ ide o žalobu žalobkyne v časti, kde sa domáhala určenia neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby, a ďalej tiež určenia, že nehnuteľnosť - byt č. 1 v bytovom dome súpisné číslo XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v katastrálnom území N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX - nie je zaťažená záložným právom v prospech žalovaného OT kredit Slovakia, a. s., IČO : 36 660 850, ani odvolací súd v rámci svojho prieskumu nezistil dôvody, pre ktoré by bolo možné žalobe žalobkyne v tejto časti vyhovieť. Zo strany žalobkyne neboli preukázané žiadne také skutočnosti, ktoré by preukazovali, že žalobkyňa pri uzatváraní Zmluvy o záložnom práve k nehnuteľnosti z 29. mája 2015 konala bez slobodnej vôle, pod nátlakom, v omyle, alebo že by nekonala vážne. Žalobkyňa bola v čase uzatvárania ako zmluvy o úvere tak aj zmluvy o záložnom práve k nehnuteľnosti plne spôsobilá na právne úkony. Uzatvorená záložná zmluva svojím obsahom alebo účelom neodporuje zákonu, neobchádza ho ani sa neprieči dobrým mravom. Súd prvej inštancie správne uzavrel, že neboli zistené dôvody neplatnosti predmetnej záložnej zmluvy v zmysle ust. § 37, § 38, § 39 Občiansky zákonník. Žalobe žalobkyne nebolo možné vyhovieť ani v časti, v ktorej sa domáhala určenia neplatnosti výkonu záložného práva smerujúceho k realizácii dobrovoľnej dražby, a ani určenia, že nehnuteľnosť - byt č. 1 v bytovom dome súpisné číslo XXXX ležiaci na parcele CKN č. XXXX/X, vchod XX, nachádzajúci sa v katastrálnom území N., evidovaný Správou katastra N., na LV č. XXXX - nie je zaťažená záložným právom v prospech žalovaného OT kredit Slovakia, a. s., IČO: 36 660 850.

2.6. Nadostatok, vzhľadom na výsledok konania (zamietnutie žaloby žalobkyne, resp. zastavenie konania o žalobe v časti o určenie neplatnosti úverovej zmluvy) súd prvej inštancie správne rozhodol aj o zrušení

nariadeného neodkladného opatrenia, v súlade s ust. § 335 CSP. Skutočnosť, že návrhu na nariadenie neodkladného opatrenia, spočívajúceho v uložení povinnosti žalovanému zdržať sa výkonu záložného práva, súdy (prvoinštančný a na základe odvolania aj odvolací) vyhovel, neznamená, že tým predurčili výsledok konania vo veci samej a ani záväzné posudzovanie postavenia žalobkyne ako spotrebiteľa. V rámci dokazovania, na vykonanie ktorého nie je pri rozhodovaní o neodkladnom opatrení časový priestor, bolo preukázané, že žalobkyni postavenie spotrebiteľa neprináleží, a teda jej nepatria ani tie nároky a práva, ktoré uplatňovala žalobou vo veci samej. Z obsahu spisového materiálu nemožno vyvodit', že by súd prvej inštancie svojím postupom znemožnil žalobkyni uplatňovať jej procesné práva; žalobkyňa sa opakovane vyjadrovala k priebehu konania a dokazovania, a to ústne aj písomne, mala možnosť navrhovať dôkazy, čo aj využila. Bolo vecou úvahy súdu, rozhodnúť, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Dokazovanie vykonané súdom prvej inštancie viedlo k zisteniu skutkového stavu v potrebnom rozsahu, ktorý bol dostatočný pre právne posúdenie veci. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1, ods. 2 CSP), včítane vecne správneho rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 1 CSP. Žalobkyňa nemala v odvolacom konaní úspech, naopak žalovaný bol v odvolacom konaní plne úspešný, z ktorého dôvodu bolo žalovanému priznané právo na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie (ďalej aj „dovolateľka“), ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Dovolateľka namietala, že oba súdy sa v priebehu konania nevysporiadali so spornými skutočnosťami, preto rozhodnutie odvolacieho súdu je arbitrárne a nepreskúmateľné. Súd prvej inštancie nevykonával dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností potrebných pre rozhodnutie o aký úver ide a dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam. Žalobkyňa žiadala súd prvej inštancie o predloženie dôkazu zo strany žalovaného t. j. žiadosti o úver, ktorú mala vyplniť. Žalovaný predložil žiadosť o poskytnutie úveru na podnikanie ale však prázdny, pričom tvrdil, že ten ktorý bol vyplnený žalobkyňou sa stratil. Tvrdenie žalovaného, že ponúkol žalobkyni úver podnikateľský však nebolo preukázané. Ako dôkaz bolo predložené Osvedčenie o živnostenskom oprávnení, nie výpis zo živnostenského registra, čo sú dve odlišné listiny. Odvolací súd nevenoval dostatočnú pozornosť práve tomuto dôkazu, ktoré má pre rozhodnutie vo veci obzvlášť dôležitý význam v posudzovaní, či boli splnené podmienky na získanie úveru (podľa súdu podnikateľského úveru), žalobkyňou. Odvolací súd nesprávne vyhodnotil postup žalovaného pri skúmaní bonity žalobkyne a dokonca uviedol, že postačujúcim príjmom žalobkyne na získanie úveru je jej majetok, čo však neodôvodnil žiadnym právnym argumentom. Súdy majú skúmať uzatváranie spotrebiteľských zmlúv od počiatku, či nie je konanie dodávateľa v rozpore s dobrými mravmi. Z rozhodnutia odvolacieho a súdu prvej inštancie nie je takýto postup však známy. Nie je z nich zrejmé aké dôkazy boli vykonané a aké neboli, čo bolo vo veci sporné a čo naopak nesporné a súd sa s tým nemusel vysporiadať. Svedkovia boli ovplyvnení vzájomne a aj zo strany žalovaného, pre ktorého svedkyňa pani K. pracuje. Odvolací súd sa nevysporiadal ani so skutkovými tvrdeniami žalobkyne, ktoré boli rozporné s výpoveďami pani K.. Žalobkyňa nemala v úmysle podnikat', čo z jej výpovede jasne vyplynulo a čo odporuje tvrdeniam svedkov, tým namietala nedostatočne zistený skutkový stav zistený súdom prvej inštancie. Neboli preskúmané všetky dôkazy, ktoré mali vo veci dôležitý význam pre vyriešenie právnej otázky uvedenej v dovolaní, ako aj konania žalovaného. Konanie súdov považuje dovolateľka za povrchné a nedostatočné. Rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu a to právnej otázky „či mala žalobkyňa pri uzatváraní zmluvy o úvere č. 022015 z 29. mája 2015 so žalovaným postavenie spotrebiteľa a boli tak splnené podmienky na posudzovanie uzatvorenej zmluvy o úvere podľa ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa ako zmluvy spotrebiteľskej, predmetom ktorej bolo poskytnutie spotrebiteľského úveru alebo mala žalobkyňa postavenie podnikateľa a boli tak splnené podmienky pre posudzovanie uvedenej zmluvy o úvere podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka ako zmluvy obchodnej, predmetom ktorej by bolo poskytnutie podnikateľského úveru tak, ako to tvrdil odvolací súd“. Nesprávnosť právneho posúdenia vidí žalobkyňa v tom, že odvolací súd dospel k rovnakému nesprávnemu záveru ako súd prvej inštancie, že zmluva uzatvorená medzi ňou a žalovaným je zmluvou o

podnikateľskom úvere podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka a nie spotrebiteľskou zmluvou podľa ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka a podľa zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa tak, ako tvrdí žalobkyňa. Odvolací súd tak odignoroval odvolací dôvod žalobkyne podľa § 365 ods. 1 písm. e) a f) CSP, ktorá namietala, že súd prvej inštancie nevykonával všetky dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a len na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci. Dovolateľka uvádza, že predmetná zmluva je výlučne spotrebiteľskou, pretože ide o zmluvu formulárovú vopred pripravenú a v danom prípade je nielen pre podnikateľa, ale aj pre spotrebiteľa od počiatku absolútne nevýhodná a v podstate nesplniteľná. Žalovaný ako veriteľ iba zneužil zlú finančnú situáciu žalobkyne. Dovolateľka považuje zmluvu o úvere za zmluvu uzavretú na základe nekalých praktík, boli do nej včlenené neprijateľné podmienky, bola uzavretá v rozpore so smernicou Rady 93/13/EHS zo dňa 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách a v rozpore so zákonom č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa. Dovolateľka poukazuje na judikát dovolacieho súdu sp. zn. 8Sžo/45/2014 z 19. augusta 2015, od ktorého sa odvolací súd svojim rozhodnutím odklonil. Dovolateľka je názoru, že preukázanie skutočnosti, že ide o zmluvu o podnikateľskom úvere nemôže byť len všeobecný údaj o uzavretí zmluvy o poskytnutí úveru pre účely podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku aké je zamestnanie alebo povolanie odberateľa a aký konkrétny súvis s takýmto zamestnaním, povolaním či predmetom činnosti v tomto smere nesplnil, pretože vymedzenie účelu poskytnutia úveru „účelový podnikateľský prevádzkový úver“ má rovnaký dopad ako keby nebol v zmluve účel vymedzený vôbec. Odvolací súd skonštatoval, že žalobkyňa na svoje zlé finančné pomery nevedela získať spotrebiteľský úver ako spotrebiteľka, ale neuviedol za akých podmienok mohla bez dostatku finančných prostriedkov získať podnikateľský úver, ak ho nedokázala splácať. Dovolateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie a žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania.

4. Žalovaný sa k predmetnému dovolaniu vyjadril.

5. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo 14. decembra 2023 sp. zn. 4Cdo/146/2023 (ďalej „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) bolo dovolanie žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo 16. septembra 2021 č. k. 9CoCsp/16/2020-436 odmietnuté podľa § 447 písm. e) CSP z dôvodu, že v posudzovanej veci nebola splnená osobitná podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z § 429 ods. 1 CSP.

6. Na základe ústavnej sťažnosti žalobkyne Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) nálezom z 26. februára 2025 sp. zn. II ÚS 513/2024-34 rozhodol, že uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/146/2023 zo 14. decembra 2023 bolo porušené základné právo sťažovateľky (žalobkyne) na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/146/2023 zo 14. decembra 2023 zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Vo vzťahu k napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu o odmietnutí dovolania žalobkyňa vytýkala, že striktný formalizmus znamená odmietnutie spravodlivosti a porušenie práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces. Požadované doklady na preukázanie právneho zastúpenia sťažovateľky boli najvyššiemu súdu doručené oneskorene, avšak išlo o ospravedlniteľný dôvod. Ústavný súd v náleze uviedol, že nebolo sporné, že dovolanie podala sťažovateľka včas, a to prostredníctvom občianskeho združenia, za ktoré na základe substitučnej plnej moci konala S.. S. J.O.. K podanému dovolaniu bolo pripojené plnomocenstvo (od sťažovateľky pre občianske združenie), substitučné plnomocenstvo (od občianskeho združenia pre S.. S. J.) a diplomy osvedčujúce právnické vzdelanie S.. S. J..

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 2 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP), viazaný právnym názorom ústavného súdu, ktorý vyslovil v náleze (§ 134 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7.1. Dovolací súd po preskúmaní procesných podmienok dovolacieho konania uvádza, že dovolanie žalobkyne bolo podané v súlade s § 429 ods. 2 písm. c) CSP t. j. bol preukázaný cieľ činnosti občianskeho združenia ako aj oprávnenie S.. S. J. ako členky občianskeho združenia konať za toto združenie pri podaní dovolania žalobkyne.

7.2. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (§ 428 CSP).

7.3. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia *expressis verbis* vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním. Prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú taktiež taxatívne vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7.4. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

7.5. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

9. V prejednávanom spore je podľa dovolacieho súdu rozhodujúce posúdenie, aký charakter má záväzkový vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným, konkrétne či sa jedná o spotrebiteľský vzťah, ku ktorému prináleží ochrana spotrebiteľa, podľa príslušných právnych predpisov, alebo na záväzkový vzťah medzi žalobkyňou a žalovaným, na ktorý nemožno aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa a to na podklade skutkového stavu ustáleného súdmi nižšieho stupňa.

10. Podľa § 2 ods. 2 písm. b) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný zákonník“), podnikateľom podľa tohto zákona je osoba, ktorá podniká na základe živnostenského oprávnenia.

10.1. Podľa § 52 ods. 1 a ods. 4 Občianskeho zákonníka, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

10.2. Podľa § 2 písm. a) zákona č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a

pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“), na účely tohto zákona sa rozumie spotrebiteľom fyzická osoba, ktorá nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania.

11. Už prvotná definícia spotrebiteľa, zavedená zákonom č. 150/2004 Z. z., definovala spotrebiteľa ako osobu, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľom môže byť podľa smernice 93/13/EEC o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách, len osoba, ktorá nekoná ako podnikateľ. Pokiaľ ide o fyzickú osobu podnikateľa, je rovnako subsumovaná v pojme spotrebiteľ, a teda nepochybne jej prislúcha štatút spotrebiteľa, avšak len v tých prípadoch, ak v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou zakladajúcou spotrebiteľský záväzok súčasne nekoná v rámci predmetu obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Inak povedané, samotný štatút podnikateľa, resp. uvedenie identifikačného čísla (IČO) nevylučuje automaticky fyzickú osobu spod spotrebiteľskej ochrany. Spotrebiteľom bude s poukazom na § 52 ods. 4 Občianskeho zákonníka i s poukazom na § 2 písm. a) zákona o spotrebiteľských úveroch fyzická osoba, ktorá ako spotrebiteľ vystupuje pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy. Spotrebiteľským správaním možno nazvať akékoľvek konanie, okrem vlastného postupu, ktorý bude napĺňať predmet obchodnej alebo podnikateľskej činnosti fyzickej osoby, ktorá má na tento účel aj postavenie podnikateľa alebo iné postavenie, ktoré napĺňa znaky činnosti obchodnej povahy. Na základe vyššie uvedeného je podľa dovolacieho súdu možné samotné uvedenie identifikačného čísla (IČO) v zmluve o úvere, ešte nevylučuje spotrebiteľský charakter zmluvného vzťahu. Podstatné pre posúdenie či ide o spotrebiteľský vzťah je aj konanie dlžníka- fyzickej osoby, spočívajúce v tom, či dlžník poskytnuté finančné prostriedky použil na v zmluve deklarovanú podnikateľskú činnosť alebo inú obchodnú činnosť, ktorú by mal vykonávať na podklade živnostenského oprávnenia predloženého pri podpise zmluvy o úvere. Rovnako je potrebné sa zaoberať aj otázkou či dlžník ku dňu podpisu zmluvy o úvere aj reálne živnosť vykonáva(l), alebo živnostenské oprávnenie použil (používa) len na prístup k (i iným spôsobom nedostupným) finančným prostriedkom, ktoré reálne nevyužíva na podnikanie. (uznesenie Najvyššieho súdu SR z 29. novembra 2023 sp. zn. 6Cdo/146/2023)

12. Najvyšší súd na tomto mieste konštatuje, že je nevyhnutné prihliadnuť na konkrétne okolnosti prejednávanej veci, keď okresný súd ustálil charakter predmetných zmlúv iba na základe ich obsahu s ohľadom na to, že ich dovoľateľka uzavrela pod svojim obchodným menom, prideleným identifikačným číslom a miestom podnikania a zároveň podpísala prehlásenie, že finančné prostriedky budú poskytnuté na výkon podnikania. Skutočný účel úveru je predmetom dokazovania na súde, kedy sa skúma či bol/nebol určený na financovanie podnikania. Pri posudzovaní toho, v akom postavení je druhá zmluvná strana, sa prihliada na jej konanie, ktoré je alebo nie je v rámci predmetu jej podnikania alebo povolania. Ak osoba nekoná v rámci predmetu svojho podnikania alebo povolania a uzatvára s veriteľom zmluvu, táto zmluva sa v každom prípade považuje za spotrebiteľskú, a ak ide o spotrebiteľský úver, tak za zmluvu o spotrebiteľskom úvere. Ak veriteľ napriek tomu s takouto osobou neuzatvorí zmluvu o spotrebiteľskom úvere, jeho konanie sa nemôže vyhodnotiť inak ako snaha o obchádzanie právnych predpisov slúžiacich na ochranu spotrebiteľa. Spotrebiteľia boli dokonca v niektorých prípadoch presviedčaní o tom, že ak sú živnostníci, jednoducho si nemôžu zobrať spotrebiteľský úver aj napriek tomu, že finančné prostriedky z úveru potrebujú čisto len na súkromný účel.

13. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď odvolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného

hodnotenia dôkazov a pod.).

13.1. Právo na spravodlivý proces je naplnené aj tým, že súdy po vykonaní dôkazov a ich vyhodnotení zistia skutkový stav a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo že boli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

13.2. K porušeniu tohto práva tak môže dôjsť aj tým, že zistenie skutkového stavu je *prima facie* natoľko chybné (svojvoľné), že by k nemu súd pri rešpektovaní základných zásad hodnotenia vykonaných dôkazov nemohol nikdy dospieť - ide o tzv. extrémny rozpor medzi vykonanými dôkazmi a z nich urobenými skutkovými zisteniami (porov. I. ÚS 6/2018), alebo tým, že prijaté právne závery sú v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami resp. že z nich v žiadnej možnej interpretácii súdneho rozhodnutia nevyplývajú (porov. I. ÚS 243/07).

13.3. V takýchto prípadoch podstatou dovolacieho prieskumu nie je prehodnocovanie skutkového stavu dovolacím súdom, ale kontrola postupu súdov oboch nižších inštancií pri procese jeho zisťovania a vyhodnocovania. Otázka, či súd pri zisťovaní skutkového stavu rešpektoval ústavno-procesné zásady (ako napr. zákaz tzv. deformácie dôkazu, či opomenutého dôkazu, zásadu rovnosti zbraní, priamosti, voľného hodnotenia dôkazov), je otázkou procesnoprávnou, ktorá ako taká môže byť prezentovaná dovolaciemu súdu v podanom dovolaní ako prípustný a dovolený dovolací dôvod podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP. Zároveň je potrebné dodať, že nesprávne zistenie skutkového stavu vecí má totiž, ak súd aplikuje dôkladne hmotné právo, vždy vplyv na nesprávne právne posúdenie skutku, a preto takéto chybné rozhodnutie súdu súčasne spočíva aj v nesprávnom právnom posúdení veci (porov. I. ÚS 6/2018, 4Cdo/88/2019).

14. V prejednávanej veci z obsahu spisu a z vykonaných dôkazov vyplýva, že zo Zmluvy o úvere č. 02215 z 29. mája 2015 mal súd prvej inštancie za preukázané, že táto bola uzatvorená podľa ustanovení § 497 a nasl. Obchodného zákonníka, medzi zmluvnými stranami, veriteľom OT kredit Slovakia, a. s., IČO: 36 660 850, so sídlom Mostová 2, Bratislava a dlžníkom: Obchodné meno: A. N., s miestom podnikania T. XXXX/XX, N., X.: XX XXX XXX, číslo živnostenského oprávnenia XXX-XXXXX. Zmluvou sa veriteľ zaviazal poskytnúť dlžníkovi úver vo výške 45 000 eur pri úrokovej sadzbe 25 % ročne pri dohodnutej konečnej splatnosti úveru dňa 29. novembra 2016. Lehota na poskytnutie úveru bola stanovená do 29. júna 2015. Ako účel úveru bol uvedený účelový prevádzkový podnikateľský úver. Celkové náklady úveru predstavovali 16 875 eur. Počet splátok 18 (mesačné splátky), prvá splátka stanovená dňa 29. júna 2015, posledná splátka dňa 29. novembra 2016. Výška prvej až sedemnástej splátky predstavovala sumu 400 eur, výška osemnástej splátky činila sumu 55 075 eur. Zmluvou sa dlžník zaviazal poskytnutý úver použiť na dohodnutý účel, peňažné prostriedky čerpané z úveru v konečnej lehote splatnosti vrátiť a popri istine zaplatiť úroky z úveru, úroky z omeškania, poplatky, sankcie a náklady vo výške dohodnutej v zmluve a plniť voči veriteľovi ďalšie dohodnuté povinnosti. Z Osvedčenia o živnostenskom oprávnení z 28. mája 2015 má súd prvej inštancie za preukázané, že toto bolo vystavené žalobkyni na vykonávanie živnosti - kúpa tovaru na účely jeho predaja konečnému spotrebiteľovi (maloobchod) alebo iným prevádzkovateľom živnosti (veľkoobchod). Živnostenské oprávnenie vzniklo dňa 28. mája 2015.

15. Dovolací súd zároveň dáva do pozornosti, že zásadám spravodlivého procesu zodpovedá tiež požiadavka, aby súdom urobené skutkové zistenia a prijaté právne závery boli riadne (dostatočne) a zrozumiteľne (logicky) odôvodnené; v danej veci však (ako už bolo vyššie uvedené) riadne zdôvodnenie záveru absentovalo. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 220 ods. 2 CSP v spojení s § 393 ods. 2 CSP, je nepreskúmateľné. Takéto arbitrárne rozhodnutie súdu odníma účastníkovi možnosť uskutočňovať procesné práva a v konečnom dôsledku porušuje jeho právo na spravodlivý súdny proces (čo zakladá vadu konania podľa § 431 ods. 1 CSP v spojení s § 420 písm. f) CSP), pretože mu upiera možnosť náležite skutkovo a právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci opravných prostriedkov; tak ako tomu bolo v

prejednávavom prípade.

16. S poukazom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu trpí vadou konania podľa § 420 písm. f) CSP.

17. Dovoláním sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom, tak ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

18. Aj v konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen s poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. Všeobecný súd by mal vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení svojho rozhodnutia dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí rovnako ako závery, ku ktorým na ich základe dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z materiálnej ochrany zákonitosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania (IV. ÚS 1/2002, II. ÚS 174/04, III. ÚS 117/07, III. ÚS 332/09, I. ÚS 501/11).

19. Odvolací súd je ako riadny opravný súd súčasne aj skutkovým súdom. Úvahy odvolacieho súdu o správnosti skutkových záverov súdu prvej inštancie sú však značne obmedzené, pretože v zásade je viazaný skutkovým stavom zisteným súdom prvej inštancie. V prípade pochybností o jeho správnosti má možnosť dospieť k iným skutkovým záverom, ak tieto vyplývajú z poznatkov, ktoré odvolací súd získal tak, že opakovane dokazoval súdom prvej inštancie alebo vykonal nové dôkazy. Podmienenie zmeny skutkových záverov ustálených súdom prvej inštancie opakovaním alebo vykonaním nových dôkazov vyplýva z požiadavky rešpektovať zásadu priamosti a ústnosti civilného konania, ktorá má pre odvolacie konanie rovnaký význam a následky, ako pre súd prvej inštancie. Zásada priamosti je dôležitá nielen pre zisťovanie skutkového základu rozhodnutia, ale aj pre odchýlenie sa od skutkových zistení súdu prvej inštancie. Pri opakovaní a doplnení dokazovania je uvedená zásada oproti konaniu pred súdom prvej inštancie ešte sprísnená, pričom pre opakovanie dôkazov platia tie isté procesné postupy ako pri vykonávaní pôvodného dôkazu (rozhodnutie NS SR z 26. septembra 2018 sp. zn. 4Cdo/98/2017).

20. Ústavný súd Slovenskej republiky v dôvodoch nálezu z 15. augusta 2023 č. k. I. ÚS 232/2023-39 uviedol, že veritelia finančných služieb vyvinuli početné modely a techniky vymedzenia a zachytenia účelu úveru, ktorých cieľom bolo dosiahnuť vyhlásenie spotrebiteľa o tom, že účel zmluvy a poskytovanej služby sa spája s konaním osoby vo sfére predmetu jej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (napr. inštruovanie obchodných zástupcov, aby všetci dlžníci v spotrebiteľských zmluvách ako účel vyznačovali podnikanie, povolanie, zamestnanie, inú obchodnú činnosť a pod., resp. výslovné vypísanie účelu úveru alebo vyhlásenie o tom, že účelom poskytnutia úveru je výplata jeho

podnikateľských záväzkov, výplata miezd zamestnancov a pod.). Všetky uvedené praktiky predstavujú nekalé konanie ingerujúce do autonómie osoby spotrebiteľa s negatívnym následkom smerujúcim k zbaveniu jeho spotrebiteľskej ochrany. Žiadna z uvedených praktík však v konečnom dôsledku neprivodzuje relevanciu tohto nekalého konania, ktorá by akýmkoľvek spôsobom mohla ovplyvniť skutočný spotrebiteľský štatút osoby. Na tento účel je totiž potrebné vychádzať z tzv. skutočného účelu zmluvy, ktorým nie je, resp. nemusí byť účel formálne v zmluve deklarovaný. Skutočný účel zmluvy musí byť medzi stranami a osobitne pred decíznym orgánom preukázaný hodnoverne do tej miery, že nemôžu byť pochybnosti o tom, či osoba poskytnutý úver skutočne použila na záväzky v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti, alebo či prostriedky použila na osobné účely. Iba v prípade jasného preukázania existencie skutočného účelu zmluvy, a teda i záväzku možno jednoznačne ustáliť, či ide alebo nejde o spotrebiteľský vzťah. Najvyšší súd v napadnutom uznesení síce správne poukázal na skutočnosť, že samotné uvedenie identifikačného čísla v zmluve ešte nevyklučuje spotrebiteľský vzťah, ale podstatný pre toto posúdenie je charakter konania fyzickej osoby, a teda či dané konanie, ktorého sa týka uzatvorená zmluva, je predmetom podnikateľskej činnosti fyzickej osoby, napokon však uzavrel, že sťažovateľ „nepreukázal, že by predmetné finančné prostriedky použil na inú ako podnikateľskú činnosť“. Túto skutočnosť pritom považoval dovolací súd za jasne preukázanú a zároveň predstavujúcu skutkový stav, ktorým je v zmysle § 442 CSP viazaný. Uvedený záver pritom kontrastuje so záverom prezentovaným okresným súdom v bode 17. odôvodnenia jeho rozsudku, podľa ktorého „skutočnosť, na aký účel boli poskytnuté prostriedky skutočne použité, je pre posúdenie, či sa jedná o spotrebiteľský vzťah bez právneho významu“, resp. keď odôvodnil nevykonanie dôkazu navrhnutého sťažovateľom tým, že touto svedeckou výpoveďou by nemohol byť preukázaný tvrdený spotrebiteľský charakter uzavretých zmlúv tým, „že ich nespotebiteľský charakter vyplýva z obsahu predložených písomných zmlúv“, potvrdený ako vecne správny aj krajským súdom. K tejto námietke [vznesenej v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP] najvyšší súd uviedol, že nejde o opomenutý dôkaz, keďže jeho nevykonanie okresný súd zdôvodnil. V reakcii na tvrdenie sťažovateľa, že bezdôvodné odmietnutie vykonania kľúčového dôkazu je potrebné z hľadiska jej obsahu posudzovať ako dovolací dôvod podľa § 420 písm. f) CSP, ktorý nie je limitovaný majetkovým cenzom, ústavný súd s odkazom na § 440 CSP uviedol, že okresný súd v bode 18 svojho rozsudku zároveň konštatoval, že „v občianskom súdnom konaní sporového charakteru spočíva dôkazné bremeno na žalobcovi... ak strana nesplní svoju dôkaznú povinnosť, súd nemá povinnosť vykonávať iné dokazovanie“, v reakcii na skutočnosť, že sťažovateľ nepredložil úplné znenia predmetných zmlúv vrátane všeobecných obchodných podmienok. V tejto súvislosti Ústavný súd SR upriamil pozornosť na § 295 CSP, ktorý predstavuje jedno z kľúčových ustanovení prelamiujúce dispozičný princíp v civilnom procese s cieľom poskytnúť spotrebiteľovi čo najväčšiu mieru ochrany jeho práv garantovaných hmotným právom. Možnosť vykonať aj nenavrhnuté dôkazy úzko súvisí s povinnosťou ex offo kontroly neprijateľných zmluvných podmienok.

21. Judikatúra Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“ aj „SD EÚ“) rovnako zaväzuje súd, aby v prípade potreby ex offo prijal potrebné opatrenia na vykonanie dokazovania s cieľom doplniť súdny spis tým, že účastníkov konania pri dodržaní kontradiktórnosti vyzve, aby mu predložili vysvetlenia a doklady potrebné na tento účel (SD EÚ vo veci C-511/17, Lintner). V judikatúre Súdneho dvora nachádzame odpoveď aj na ďalšiu otázku, ktorej zodpovedanie nie je vo vnútroštátnom práve výslovne regulované: Je súd oprávnený vykonávať dôkazy bez návrhu v situácii, keď nie je ustálené, či je predmetom konania spotrebiteľský spor na účel klasifikácie tohto sporu? Smernica Rady 93/13/EHS podľa vyššie citovanej judikatúry vyžaduje od vnútroštátneho súdu ex offo nariadiť vykonávanie dôkazov s cieľom zistiť, či ustanovenie nachádzajúce sa v zmluve, ktorá bola uzavretá medzi dodávateľom a spotrebiteľom, patrí do pôsobnosti tejto smernice. Táto možnosť priznaná súdu bola posúdená ako nevyhnutná pre to, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho, že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (SD EÚ vo veci C-240/98 až C-244/98, Océano Grupo Editorial SA.). V tomto spore súd posudzuje, či ide o spotrebiteľský spor v zmysle § 290 CSP, preto je vykonanie dôkazov aj v tejto situácii nevyhnutné. Tento záver sa zároveň na základe argumentu racionálnosti dá odvodiť aj z ustanovení vnútroštátneho práva, pretože v opačnom prípade by § 290 až § 300 CSP boli za určitých okolností nepoužiteľné.

21.1. V súvislosti s § 295 CSP je v individuálnych spotrebiteľských sporoch potrebné aplikovať aj § 132 ods. 3 CSP. Nemôže byť na ťarchu spotrebiteľa, ak v žalobe iba označí, ale nepripojí všetky dôkazy na podporu svojich tvrdení. V dôsledku informačného deficitu, ktorý je pre spotrebiteľa v spotrebiteľských sporoch obvyklý, musí dôkaznú povinnosť za spotrebiteľa suplovať podľa Ústavného súdu SR všeobecný súd, a to aj v prípade, ak spotrebiteľ nepredložil alebo nemôže predložiť dôkazy vlastnou vinou. Povinnosť skúmať skutočný účel zmluvy sa pritom prirodzene spája s dôkazným bremenom dodávateľa.

21.2. Dovolací súd zhodne s Ústavným súdom SR uzatvára, že v každom konaní, ktorého predmetom budú práva a povinnosti spotrebiteľa, ak bude súčasne spochybňovaný jeho štatút, bude povinnosťou dodávateľa preukázať, že spotrebiteľ konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo podnikateľskej činnosti. Dôkazná povinnosť dodávateľa plynie z povinnosti odbornej starostlivosti a je potvrdená aj skutočnosťou, že celý proces kontraktácie ovláda dodávateľ. Ak teda dodávateľ v každom jednom spornom prípade za použitia prostriedkov známych pre dôkazné konanie neunesie dôkazné bremeno preukázania štatútu nespotrebitel'a, bude sa mať za to, že osoba je vždy spotrebiteľom, ktorému patrí spotrebiteľská právna ochrana.

22. Najvyšší súd na tomto mieste konštatuje, že je nevyhnutné prihliadnuť na konkrétne okolnosti prejednávanej veci, keď okresný súd ustálil charakter predmetnej zmluvy iba na základe jej obsahu s ohľadom na to, že ich dovoľateľka uzavrela pod svojim obchodným menom, prideleným identifikačným číslom a miestom podnikania a zároveň obsahujú osobitné podpísané prehlásenie žalobkyne, že finančné prostriedky budú poskytnuté na výkon podnikania. Súd prvej inštancie tak opätovne prenesie svoju pozornosť pri posudzovaní žalobkyňou vznesených nárokov na skutočnosť, či zmluva o úvere č. 022015, uzavretá dňa 29. mája 2015 medzi žalobkyňou a žalovaným, bola poskytnutá žalobkyni ako podnikateľke na podnikateľské účely alebo či mala žalobkyňa pri uzatváraní predmetnej úverovej zmluvy postavenie spotrebiteľky. Pre získanie podnikateľského úveru je nutné preukázať dostatočnú dobu podnikania, ktorá sa líši v závislosti od poskytovateľa úveru. Živnostník musí preukázať dostatočný príjem z podnikania a bonitu. Každý poskytovateľ úveru posudzuje s odbornou starostlivosťou návratnosť svojich finančných prostriedkov.

23. V prejednávanej veci podľa názoru dovolacieho súdu súdy oboch nižších inštancií nevzali do úvahy podstatné dôkazy z hľadiska tvrdení žalobkyne, ktoré mohli mať vplyv na správne a spravodlivé posúdenie skutkového stavu. Svoje rozhodnutia založili iba na záveroch vyplývajúcich zo zmluvy o úvere a výpovedí svedkov, ktoré boli v rozpore s výpoveďou žalobkyne.

24. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ďalšími námietkami dovoľateľky uplatnenými v rámci § 420 písm. f) CSP, ako aj správnosťou právnych záverov (t. j. námietkami dovoľateľky o nesprávnom právnom posúdení veci v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP), na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu. Totiž v prípade dôvodne namietanej vady zmätočnosti ide o procesnú nesprávnosť, pri ktorej je predčasné podrobiť napadnuté rozhodnutie meritórnemu dovolaciemu prieskumu (porovnaj sp. zn. 1Cdo/166/2017, 2Cdo/88/2017, 3Cdo/146/2018, 4Cdo/191/2018, 5Cdo/29/2016, 8Cdo/70/2017).

25. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP).

26. So zreteľom na vyššie uvedené, dovolací súd dospel k záveru, že vo vzťahu k uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 CSP je dovolanie dôvodné, preto napadnuté rozhodnutia zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP) s tým, že súd prvej inštancie aj odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

27. Uznesenie Okresného súdu Pezinok č. k. 6Csp/47/2017-543 z 11. apríla 2024 dovolací súd zrušil ako rozhodnutie súvisiace. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu (R 73/2004) závislým výrokom môže byť nielen dovolaním nedotknutý výrok tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci. Výdanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudkov súdov nižších inštancií uznesenie o výške náhrady trov prvoinštančného a odvolacieho konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (napr. I. ÚS 549/2015, sp. zn. 2Cdo/173/2008, 2Cdo/267/2008, 1MCdo/14/2010, 1Cdo/36/2011, 6Cdo/201/2012, 4Cdo/52/2014 a 2MObdov/4/2012).

28. O trovách dovolacieho konania rozhodne súd prvej inštancie podľa § 453 ods. 1 a 3 CSP.

29. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.